

I.TBMM DÖNEMİ

TBMM'YE GİDEN YOL

- 12 Ocak 1920'de Meclis-i Mebusan toplandı...
- 28 Ocak 1920'de Misak-ı Milli kabul edildi
- 16 Mart 1920'de İstanbul resmen işgal edildi
- Mebusan Meclisi de dağıtıldı.
- Bu gelişmeler üzerine 23 Nisan 1920'de TBMM Ankara'da açıldı

İLK TBMM' NİN ÖZELLİKLERİ

- Yeni Türk Devleti kurulmuştur.
- TBMM adı "Milliyetçi" karakter taşıdığını gösterir.
- M. Kemal Meclis Başkanı seçilmiştir.
- Temsil Heyetinin görevi sona ermiştir.
- Meclis "Kurucu Meclis" dir. Birliği bozmamak için "Olağanüstü şartlarda toplanmış meclis" denilmiştir.
- Mecliste farklı meslek ve görüşte birçok milletvekili vardır. Ortak nokta "Bağımsızlık" tır
- 390 vekil = Memur +Çiftçi +Asker +Şeyh +Hoca +Alevi Dedesi+ Aşiret Reisi
- İnkılapların sonraya bırakılmasındaki amaç ayrılıklara sebebiyet vermemektir
- TBMM Kurtuluş Savaşını kazanan ve saltanatı kaldıran bu meclise "savaş meclisi", "ihtilal meclisi" gibi isimler de verilmiştir.
- İstanbul'un yapacağı antlaşmalar geçersiz sayılmıştır.
- Yapılan ilk yasa "ağnam(hayvan) vergisini yükseltme yasası"dır.

24 NİSAN ÖNERGESİ

- Hükümet kurmak gereklidir.**
 - Anadoluda'ki otorite boşluğu giderilmek istenmiştir
 - İstanbul Hükümeti'nin yetkileri alınmak istenmiştir
 - Temsilciler Kurulunun görevi sona erecektir
- Geçici olmak kaydı ile hükümet reisi tanımak veya padişah kaymakamı atamak doğru değildir.**
 - Meclisin bağımsız ve sürekli olması gerektiği vurgulanmıştır aksi taktirde köklü işler yapılamayacaktır.
- Milli iradeyi hakim kılmak esastır. TBMM'nin üstünde güç yoktur.**
 - Ulusal egemenlik gerçekleşmiştir.
 - Osmanlı yönetimi yok sayılmıştır
- Yasama , Yürütme Meclisindir. Meclisten ayrılan bir heyet hükümet işlerini yürütür. Meclis başkanı hükümetinde başkanıdır.**
 - "Güçler Birliği İlkesi" ve "Meclis Hükümeti Sistemi" kabul edilmiştir
 - Önce 7 sonra 11 kişilik "Hey'et-i Vükela" seçilmiştir
 - Yargı yetkisini de eline aldığı İstiklal Mahkemeleri'ni kurarak göstermiştir.
 - Meclis üstünlüğü kabul edilmiştir
- Padişah ve Halifenin durumu baskıdan kurtulduktan sonra TBMM'ce belirlenecektir.**
 - Ortam uygun olmadığı için saltanat ve hilafete direk bir muhalefet edilmemiş fakat ulus iradesinin bunların üstünde olduğu belirtilmiştir.

YENİ DEVLETE KARŞI AYAKLANMALAR

Sebepler

- TBMM ve onun kurduğu düzeni yıkmak
- İstanbul Hükümeti ve İngiliz tahrikleri
- Savaşlardan bıkan halkın tepkisi
- Kuvvay-i Milliye güçlerinin disiplinsiz davranışları (isyan eden ve ettiren)
- Azınlıkların devlet kurma emelleri

Bu ayaklanmalar dört gruba ayrılır

A. Doğrudan İstanbul Hükümeti'nin Çıkardığı Ayaklanmalar

- Kuvvay-ı İnzibatiye (Hilafet Ordusu)
- Ahmet Anzavur Ayaklanması

Kuvvay-ı Milliyece bastırılmıştır. Amaç, Boğazlar çevresinde Kuvvay-ı Milliye'ye karşı tampon bir bölge oluşturmak ve Milli Mücadele'yi engellemektir.

B. İstanbul Hükümeti ve İngilizlerin Etkisiyle Halkın Çıkardığı Ayaklanmalar

- Bolu, Düzce, Hendek, Adapazarı İsyanları
- Konya Delibaş Mehmet İsyanı
- Afyon Çopur Musa İsyanı
- Yozgat Çapanoğlu İsyanı
- Urfa Milli Aşireti İsyanı
- Nusaybin Ali Batı İsyanı
- Erzincan-Garzan Cemil Çeto İsyanı
- Sivas-Zara Koçkiri İsyanı
- Bayburt Şeyh Eşref İsyanı

C. Önceden Kuvvacı Olup Sonradan İsyan Edenler

- Çerkez Ethem İsyanı
- Demirci Mehmet Efe İsyanı

Düzenli ordunun emrine girmek istememişlerdir, I. İnönü savaşı öncesinde isyan etmiş orduyu iki ateş arasında bırakmışlardır

D. Azınlık İsyanları

- Adana İntikam Alayı İsyanı
- Pontus Rum İsyanı. (En son bastırılan isyandır -1923)

TBMM'nin Ayaklanmalara Karşı Aldığı Önlemler

- İstanbul'un fetvasına karşı Milli Mücadele yönünde fetva çıkarıldı.
- Hıyanet-i Vataniye ve Firari (Asker Kaçakları) Kanunu çıkarıldı.
- İstiklal Mahkemeleri kuruldu.
- Türk ve Dünya kamuoyunu bilgilendirme ve bilinçlendirme amacıyla Anadolu Ajansı (AA) kuruldu.
- Kuvvay-ı Milliye yerine düzenli ordu kuruldu.
- İstanbul'la tüm ilişkiler kesildi ve İstanbul'dan gelen her türlü belge ve evrak geri gönderildi.
- Nasihah heyetleri kuruldu Türk halkı birlik ve beraberliğe çağrıldı.

Sonuç

- Kurtuluş savaşı uzadı. Anadolu daha fazla işgal altında kaldı.
- Kardeş kanı döküldü.
- Düşman ilerleyişine fırsat tanınmış oldu.
- T.B.M.M. isyanları bastırarak yıpranmış olsa da otoritesini kabul ettirdi.
- Düzenli orduya geçiş hızlandı.

SEVR BARIŞ ANTLAŞMASI (10 AĞUSTOS 1920)

- Sevr Antlaşmasının taslağı San Remo'da Sadrazam Tefik Paşa'ya gösterilmiştir (11 Mayıs 1920)
- Dehşete düşen Paşa bunun kabul edilemez olduğunu belirtmiştir
- Bunun üzerine Yunan Taarruzu başlamıştır (20 Haziran 1920)
- Yunan işgali 50 bin km² ye ulaşmıştır
- Nihayet 3 kişilik bir heyet antlaşmayı imzalamıştır

Maddeleri

- D.Trakya – Batı Anadolu ve Adalar Yunanlılara bırakılacak
- Güneydoğu ve Suriye Fransızlara bırakılacak
- Arabistan ve Musul İngilizlere bırakılacak
- 12 Ada, Antalya ve Konya çevresi İtalyanlara bırakılacak
- Boğazlar uluslararası komisyona bırakılacak(ayrı bayrağı ve bütçesi olan)
- Azınlık hakları Türkler dahil ülkedeki tüm unsurlardan fazla olacak
- Doğu'da Ermeni ve Kürt devleti kurulacak
- Mecburi askerlik olmayacak asker sayısı 50700'ü geçmeyecek.
- Osmanlı maliyesi komisyona bırakılacak
- Osmanlı savaş tazminatı ödeyecek
- Kapitülasyonlar yaygınlaştırılacak (İtilaf Devleti vatandaşlığına geçenler de yararlanabilecek)

- ☞ Meclis dağıtıldığı için antlaşma onaylanmamış bu da antlaşmayı hukuken geçersiz kılmıştır.
- ☞ Antlaşmayı imzalayanlar vatan haini ilan edilmiştir.
- ☞ Osmanlı Devleti yağmalanmıştır.
- ☞ I.Dünya Savaşı'nın son antlaşması ve uygulanamayan tek antlaşmasıdır.
- ☞ Türk milletinin mücadele azmini artırmıştır.

1921 ANAYASASI ve ÖZELLİKLERİ

1. Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir.
2. Yasama ve Yürütme yetkisi meclise aittir.
3. TBMM Başkanı, hükümetin de başkanıdır.
4. Türkiye Devleti TBMM tarafından yönetilir ve hükümeti "TBMM Hükümeti" adını taşır.
5. Şer'i hükümlerin icrası meclise aittir.
6. Kanun-u Esasinin Teşkilat-ı Esasiye'ye aykırı olmayan maddeleri geçerlidir.
7. Seçimler 2 yılda bir yapılır.
8. Vekiller sancaklarının değil bütün milletindir.

1921 Anayasası'nın Özellikleri

- Türk tarihinde egemenliği açıkça halka veren ilk belgedir
- Yeni devletin hukuki ve siyasi belgesidir
- Meclis "Kurucu Meclis" olduğunu göstermiştir
- Rejim fiilen belli olsa da ilan edilmemiştir.
- Ulus egemenliği, tek meclis, güçler birliği ve meclis üstünlüğü esas alınmıştır
- 1924'e kadar geçerli olmuştur.

KURTULUŞ SAVAŞI (İSTİKLAL HARBI)

Kurtuluş savaşının amaç ve stratejisi

- Amaç düşmanı yurttan atmak ve her bakımdan bağımsız bir Türk Devleti kurmaktır
- Strateji (yöntem) ise
- Öncelikle Doğu(Ermeni) Cephesini M.Milli'ye göre kapatmak
- Güney Cephesi'nde (Fransız) gerilla savaşı yapmak
- D.Trakya'da (Yunan) gerilla savaşı yapmak
- Batı Cephesi'nde (Yunan) taarruz gücüne erişince savunmadan çıkmak ve düşmanı imha etmek

DOĞU CEPHESİ

- Doğu Cephesinde Ermenilerle savaşıldı.
- Osmanlı Ermenileri Millet-i Sadıka olarak görüyordu.
- İngiltere(okullarla vs) ve Rusya (93 Harbi) kışkırtıcı rol oynadı.
- Berlin Antlaşması'nda şımartıcı maddeler yer aldı.(1878)
- Taşnak ve Hınçak Cemiyetleri kuruldu İsyan ve terör başladı.
- Terör faaliyetlerine karşı Hamidiye Alayları kuruldu.
- I. Dünya Savaşı ile terör faaliyetleri arttı 1915'te Tehcir Kanunu çıkarıldı.
- Mondros sonrası İngilizler bugünkü Ermenistan'ı kurdular
- Yeni Devlet Kazım Karabekir'i Doğu Cephesi'ne atadı.
- Kazım Paşa Kars'tan Ermenileri çıkardı.
- Ermenistan ile Gümrü Antlaşması imzalandı.
- Gürcistan ile Batum antlaşması imzalandı.

Doğu Sınırlarımızı Şekillendiren Antlaşmalar

Gümrü Antlaşması (3 Aralık 1920- Ermenistan ile)

1. Türk-Ermeni sınırı Aras N. ile Çıldır Gölü arası...
2. Kars, Iğdır Türkiye'ye kalacak...
3. Ermenistan Sevr Antlaşmasını tanımayacak...
4. Ermenistan Türkiye'ye düşmanlık etmeyecek
5. Türkleri öldürme olaylarına katılmamış Ermeniler yurtlarına dönebilecek (6 ay içinde)

- Ermenistan TBMM tanıyan ilk devlettir.
- Yeni devletin ilk askeri ve siyasi başarısıdır.
- Batı ve Güney cepheleri güçlenmiştir.
- Ermeni meselesi çözülmüştür.
- Sovyet yardımı yolu açılmıştır.
- Rusya Ermenistan'ı 5 Aralık 1920 işgal ettiği için yeni bir antlaşmaya gereksinim duyuldu.

Batum Antlaşması (23 Şubat 1921- Gürcistan ile)

Bu antlaşma ile Gürcistan Batum, Artvin, Ardahan'ı Türk Devleti'ne bıraktı.

- ☞ Batum şehriden Moskova Antlaşması'nın imzalanabilmesi için vazgeçilmesi Misak-ı Milli'den ilk tavizdir

Moskova Antlaşması (16 Mart 1921- SSCB ile)

Nedenleri

- Her iki tarafın da tanınma sorunu
- TBMM'nin I.Inönü Zaferini kazanması
- Rusya'nın Kafkas bölgesini güvence altına almak istemesi.
- Sovyet Rusya'nın TBMM'yi yanına çekmek istemesi.
- Sevr'deki Boğazlar maddesinin Sovyetleri rahatsız etmesi.

1. İki taraftan birinin tanımadığı antlaşmayı diğeri de tanımayacak.	☞ Rusya Misak-ı Milli ve TBMM'yi tanıyan ilk Avrupa devletidir.
2. Osmanlı devleti ile Çarlık Rusya'sı arasında imzalanan antlaşmalar geçersiz sayılacak.	☞ Sovyet Rusya Sevr'i tanımadığını bildirdi.
3. S.S.C.B Sevr'i ve kapitülasyonları tanımayacak.	☞ Yeni devletin diplomatik bir zaferidir.
4. Boğazlarla ilgili Karadeniz'e kıyısı olan devletlerin katılacağı bir konferans toplanacak. İki devlet mali içerikli antlaşmalar yapacak.	☞ Her iki devlet daha önce yapılan antlaşmaları geçersiz saymıştır.
5. Batum Gürcülere geri verilecek	☞ Batum Misak-ı Milli'den ilk tavizdir.
	☞ Doğu sınırımızı büyük ölçüde çizilmiştir.

Kars Antlaşması (13 Ekim 1921- Ermenistan, Gürcistan, Azerbaycan)

- ☉ Doğu'da yapılmış son antlaşma olup S.S.C.B'ye bağlı Kafkas Cumhuriyetleri ile imzalandı.

GÜNEY CEPHESİ

İtalyanlar ;

- Savaş sonrası ekonomik çıkarlarını gözeterek Kuvvay-ı Milliye ile savaşmadılar.
- II. İnönü'den sonra ülkemizi boşaltmaya başladılar.

Fransızlar ;

- Adana, Urfa, Antep, Maraş, Mardin işgal ettiler.
- Sivas Kongresi'nden sonra Kuvvay-ı Milliye tarzı uygulandı.
- Maraş ve Urfa kurtarıldı.
- Sakarya Savaşı'ndan sonra **Ankara Antlaşması** yapıldı. Böylece :
 - ✓ Suriye sınırı Misak-ı Milli'ye göre çizildi (Hatay hariç)
 - ✓ Hatay Suriye' de kalmakla beraber özerkliği kabul edildi ve Türk kimliği korundu. (Bu sayede 1939'da geri alınacaktır)
- ☞ İlk kez bir itilaf devleti TBMM ile anlaşmış ve Misak-ı Milli'yi tanımıştır
- ☞ Doğu ve Güneydeki ordular Batıya kaydırıldı.